

Asia: VN/14277/2025

Lausuntopyyntö hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne ehdotetuista hyte-kertoimen indikaattorien tavoitearvoista (3 §) ja laskentatavasta (3 a §)?

HYTE-kertoimen osalta tavoitearvot lisäävät rahoituksen läpinäkyvyyttä ja kannustavuutta. Lisäksi on tärkeä tietää kuinka usein ja miten laskennan perusteena olevia tietoja tarkastellaan. Lisäksi rahoituksen perusteena olevan tietopohjan tulee olla ajantasaista ja luotettavaa. Esitetyt muutokset ovat perusteltuja HYTE-kertoimen osalta.

2. Huomionne ehdotetuista pelastustoimen riskikertoimen tekijöistä ja niiden painokertoimista (4 §)?

Etelä-Karjalan pelastuslaitos, Etelä-Karjalan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausunnonantoon. Olemme tutustuneet lausunnolla olleeseen aineistoon ja toteamme seuraavaa.

Lausunnon pääsisältönä on esitys, jossa ehdotetaan muutettavaksi riskikerrointa koskevan asetuksen 4 §:ää, jota koskevassa muutoksessa esitetään lisättäväksi kaksi uutta riskikohdetta tai toimintaa, jotka nostaisivat riskiluokkaan III ja IV kuuluvan ruudun painokerrointa. Näitä olisivat matkailutoiminta sekä toiminta, jossa on kohonnut riski öljy- tai aluskemikaalivahingolle. Lisäksi pykälässä luetelluille riskikohteille ja toiminnalle säädettäisiin eri painokertoimia 1 ja 5 painokerrointen välillä.

Etelä-Karjalan pelastuslaitos on kiinnittänyt esityksessä erityistä huomiota riskiluokkien painokerroin-muutokseen. Keskeisimpänä lähtökohtana on, ja tulee jatkossakin olla, että pelastuslaitoksen suorituskyvyn ja palvelukyvyn tulee vastata pelastusalueen onnettomuusuhkia ja -riskejä sekä onnettomuuksien aikaisia palvelutarpeita. Nyt esitettäväksi muutoksessa riskiluokkaan III ja IV kuuluvan ruudun painokerroin on 0. Riskiluokkaan III ja IV kuuluvan ruudun painokerroin on kuitenkin:

1) 2, jos ruudulla sijaitsevalle kohteelle on pelastuslain (379/2011) 48 §:n nojalla laadittava erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma;

- 2) 1, jos ruudulla sijaitsee kokonaishenkilömäärältään yli 1500 henkilön puolustusvoimien pysyvässä käytössä oleva alue;
- 3) 4, jos ruudulla sijaitsee lentoasema, jolle on reitti- tai tilausliikennettä;
- 4) 5, jos ruudulla sijaitsee matkailutoimintaa, jossa vuodepaikkoja on vähintään 800;
- 5) 3, jos ruudulla tai sen läheisyydessä harjoitetaan toimintaa, jossa on kohonnut riski öljy- tai aluskemikaalivahingolle. Ruutuna huomioidaan sellainen kokonaan vesialueella sijaitseva ruutu, jonka välittömässä läheisyydessä on valmiudessa pelastustoimen öljyntorjuntakäyttöön tarkoitettu alus, jonka rungon pituus on vähintään 10 metriä ja jonka lastikapasiteetti on vähintään 3000 kiloa.

Etelä-Karjalan pelastuslaitos toteaa, että pelastustoimen riskikertoimien tekijät ovat relevantteja, mutta niiden painokertoimet eivät ole loogisessa suhteessa tarkasteltavaan riskikerrointekijään. Yksittäisen riskikerrointekijän painoarvo on suhteuttava siitä muodostuvaan onnettomuusuhkaan ja niiden realisoituessa muodostuvan onnettomuuden haitta- ja seurausvaikutuksiin välittömät ja kumulatiiviset vaikutukset huomioiden alueella.

Etelä-Karjalan pelastuslaitos esittää seuraavia korjauksia lausuttavaan sisältöön:

- 1) Suurin painokerroin 5, jos ruudulla sijaitsevalle kohteelle on pelastuslain (379/2011) 48 §:n nojalla laadittava erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma. Esityksessä painokerroin on UPS-kohteille 2. Etelä-Karjalan alue näkee UPS-kohteiden erityisen merkityksellisinä riskikohteina, joissa harjoitettu toiminta korostaa tehokkaan pelastustoimen palvelun palvelutarvetta. Etelä-Karjalan alueella sijaitsevat esimerkiksi metsäteollisuuden suuret tuotantoyksiköt muodostavat kansainvälisestikin tarkasteltuna, Etelä-Karjalan alueen pinta-alaan ja ympäröivään yhteiskuntaan suhteutettuna laaja-alaisesti vaikuttavan, kompleksisen kokonaisuuden. Tuotantolaitoksissa sattuvat onnettomuudet ovat laskennallisesti mittakaavaltaan ja seurausvaikutuksiltaan hyvin vakavat ympäröivässä yhteiskunnassa. Pelastuslaitos ei näe johdonmukaisena ratkaisuna UPS-kohteiden arvottamista esitetystä kokonaisuudessa painoarvolla 2.

Tämän lisäksi Etelä-Karjalan pelastuslaitos esittää rinnastettavaksi suurimmalla painokertoimella 5 Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimen velvoitetta. Etelä-Karjalan pelastuslaitos vastaa Saimaan kanavan vuokrasopimuksessa Suomen osapuolen pelastustoimivelvoitteesta Suomen alueella. Taustalla on Suomen ja Venäjän välinen valtiosopimus Saimaan kanavan vuokraamisesta.

- 2) Painokerroin 4, jos ruudulla sijaitsee lentoasema, jolle on reitti- tai tilausliikennettä. Etelä-Karjalan pelastuslaitos esittää huomioitavaksi lentoliikenteen volyyymiä matkustus- sekä koneiden kapasiteetti huomioiden lentoasemilla. Volyymit ja koneiden kapasiteetit lentoasemilla vaikuttavat suoraan pelastuslaitoksen suorituskykyyn kiireelliselle pelastustoiminnalle lentomatkustamisen uhka- ja onnettomuustilanteissa.

3) Painokerroin 3, jos ruudulla sijaitsee matkailutoimintaa, jossa vuodepaikkoja on vähintään 800.

4) Painokerroin 2, jos ruudulla tai sen läheisyydessä harjoitetaan toimintaa, jossa on kohonnut riski öljy- tai aluskemikaalivahingolle.

Etelä-Karjalan pelastuslaitos ei näe oleellisena painokertoimeen vaikuttavana perusteena öljyntorjunta-alusten mitoitustekijöitä. Oleellista on syy-yhteystarkastelu, josta alueen öljy- ja ympäristövahingot voivat potentiaalisesti muodostua, ja mikä on näiden vaikutus pelastustoimelta vaadittavaan suorituskyykyyn kokonaisuutena (palveluverkko ja sen henkilöstö + kalustovoimavarat sekä asian osalta tehtävä yhteistyö).

5) Painokerroin 1, jos ruudulla sijaitsee kokonaishenkilömäärältään yli 1500 henkilön puolustusvoimien pysyvässä käytössä oleva alue. Pelastuslaitos näkee tarpeellisena huomioida myös pienempiä, mutta vaikutukseltaan merkittäviä kohteita kuten Raja- ja merivartiokoulu Imatra sekä Maasotakoulu Lappeenranta ja näissä harjoitettu toiminta harjoitusalueet mukaan lukien.

3. Muut mahdolliset huomionne asetuksesta?

-

Mänttari Liisa
Etelä-Karjalan hyvinvointialue